

23 ביולי 2020

לכל המעוניין,

שלום רב,

הנדון: הערות לתזכיר חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש – מענק חד פעמי) (הוראת

שעה), התש"ף-2020

להלן הערות האגודה לזכויות האזרח והקליניקה לקידום זכויות אדם בהליך האזרחי באוניברסיטת חיפה לתזכיר שבנדון.

1. **סעיף 2(ב) וסעיף 8, החוק מתיר לקיזז חובות לביטוח הלאומי מן המענק ובכך פוגע בתכליתו – נבקש להתנגד נחרצות להוראות סעיפים אלה.** המוסד לביטוח לאומי נוהג לקיזז חובות של מבוטחים מקצבאות הילדים. המענק ניתן כקצבת ילדים ולא מכוח סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי כהטבה (כפי שניתן המענק הקודם). כאמור בסעיף 8 לתזכיר, יחולו לגבי המענק הוראות סעיף 303 (ב) 3121 לחוק הביטוח הלאומי והמשמעות היא שהמוסד יקיזז ממנו חובות. סמכות זו, שתאפשר למוסד לנכות שיעור גבוה ביותר מן המענק, תעקר את תכלית הענקתו כתמיכה נוספת וחיונית בעת משבר הקורונה. המענק ניתן לציבור מתוך הנחה של הממשלה שרוב רובו של הציבור נפגע כלכלית בתקופה זו, על כן לא יהא זה נכון להתיר למוסד לקיזז חובות מהמענק.

לעמדתנו יש לקבוע כי הוראות סעיפים אלו לא יחולו על מקבלי קצבאות ככלל וכן על מקבלי דמי אבטלה.

2. **הפלייה מגדרית ביחס לנשים – המענק מקפח משפחות עצמאיות ובפרט כאלו שיש בהן הורה אחד – המענק מקפח משפחות שבראשן הורה עצמאי, ובפרט משפחות שבראשן הורה עצמאי שאינו מקבל דמי מזונות מן ההורה השני, ככל שיש כזה, או מהביטוח הלאומי. בין אלו, הורים רווקים, אלמנים וכדומה. כך, משפחה שבראשה שני מפרנסים ושני ילדים תקבל 2500 שקלים, ואילו משפחה שבראשה מפרנס יחיד עם שני ילדים תקבל רק 1750 ₪. דבר זה פוגע באופן מיוחד בנשים, שהן לרוב העומדות בראש משפחה עצמאית, ומקפח דווקא את אלו הזקוקות ביותר לעזרה.**

לעמדתנו יש לקבוע כי הורה עצמאי לפי חוק סיוע למשפחות שבראשן הורה עצמאי, תשנ"ב-1992 יקבל מענק אישי בגובה כפול (1500 ₪). למצער יש למצוא דרך להבחין (אולי על בסיס המרשם) ולתת מענק כפול להורה עצמאי יחיד.

3. **סעיף 4(א), המענק מקפח מקבלי גמלת שארים – בסעיף זה, המונה את הזכאים לתוספת מיוחדת לא נכללו מקבלי גמלת שארים, בפרט מקבלי גמלת שארים על בסיס מבחני זכאות כלכלית.**

לעמדתנו יש לכלול מקבלי גמלת שארים על בסיס מבחני זכאות כלכלית ברשימת מקבלי התוספת המיוחדת מאותם טעמים ובשל אותה תכלית בהענקת תוספת לאוכלוסיית מקבלי הגמלאות שברשימה.

4. **סמכות להענקת מענקים בפעימה נוספת – יש לכלול סמכות להענקת מענק נוסף במסגרת חוק זה על מנת לייתר הליכי חקיקה נוספים בעתיד. יש להעניק לשר שיקבע סמכות להענקת מענק נוסף, ואף לכלול בו אוכלוסיות נוספות, באישור וועדת העבודה הבריאות והרווחה של הכנסת.**

5. **צדק חלוקתי במשאבי המדינה בדרך של מיסוי – החוק מעניק סיוע למגוון רחב ביותר של אוכלוסיות בשיעורי השתכרות שונים. זאת, על מנת להקל על הפרוצדורה שבמתן המענק וכן מתוך תפיסת עולם של סיוע אוניברסלי. עם זאת לעמדתנו, הרף שנקבע בחוק הינו גבוה מאד ותוצאתו חלוקת משאבי המדינה באופן בלתי צודק. על כן, יש להגדיל את המיסוי על הכנסות גבוהות (גם אלו שנמוכות מן הרף שנקבע בחוק), למשל באמצעות מיסוי נקודתי בזמן הקורונה.**

6. **בשולי הדברים נציין גם כי ניסוח סעיפי התזכיר אינו מיטבי. כך למשל מן השילוב בין סעיף 2(א) וסעיף 3 עולה כי הורה שקיבל קצבת ילדים נוספת עבור ילדיו, לא יהיה זכאי למענק בעבור עצמו, בניגוד לדברי ההסבר בחוק.**

בברכה,

רעות כהן, עו"ד
הקליניקה לקידום זכויות אדם בהליך האזרחי
אוניברסיטת חיפה

משכית בנדל, עו"ד
האגודה לזכויות האזרח